

ÅRSMELDING 2021

Nansen Fredssenter

INNHOOLD

Leders beretning	3
Nansen Fredssenter i 2021	4
Aktivitetstall	5
Arbeid i Norge	6
Arbeid internasjonalt	30
Nansen Fredssenter i media	39
Nytt styre og fagråd	41

Nansen Fredssenter er et kunnskapssenter og en møteplass for freds- og dialogarbeid. Kjernen i senterets kurs- og opplæringsvirksomhet er konfliktforståelse, prinsipper og praktiske ferdigheter i dialog og tilrettelegging av inkluderende møteplasser. Senteret ble etablert i 2010 etter sammenslåing av Norsk Fredssenter og Nansen Dialog, og er en av to virksomheter under stiftelsen Nansenskolen. Senteret holder til på Lillehammer og er samlokalisert med folkehøyskolen Nansenskolen.

Norunn Grande
Daglig leder

Om å gi hverandre styrke og mot

Gradvis åpnet samfunnet opp etter lang tids pandemi og uvisshet. Elever kom tilbake på skolen og vi kunne samle folk til kurs og seminarer, før samfunnet igjen stengte ned og vi måtte utsette lenge etterlengtede skolebesøk. Så fort det var mulig tok vi opp igjen internasjonale kontakter, både ved å reise ut og ved å invitere inn. På tvers av fysisk og digital deltakelse opplevde vi et stort nærvær og engasjement for hverandres livssituasjon.

2021 ble året med fornyet erkjennelse av verdien av å gi hverandre styrke og mot ved å holde kontakt selv i vanskelige tider, og ved inkluderende samtaler om det som er vesentlig i folks liv.

Dramatiske internasjonale hendelser påvirket arbeid og relasjoner. 15. august tok Taliban over makta i Afghanistan. Selv om det ikke var helt uventet, så kom det allikevel som et sjokk. Vestlige ambassader rømte landet og tok med seg ansatte og enkelte nære samarbeidspartnere. Mange av de som ble igjen opplevde at alt håp var ute. «Be for oss» var de første meldingene vi fikk fra afghanske kolleger. Fortvilelsen var stor, og hva kunne vi egentlig gjøre? Vi trengte å komme sammen, og inviterte alle som var berørt og som ønsket å samles til dialog og fellesskap.

I Polen fortsatte kampen mot polarisering, og lokale organisasjoner ønsket dialogopplæring for å motarbeide diskriminering og gruppefiendtlighet i det polske samfunnet. Kvinner i Kurdistan, som vil ha større plass og en tydeligere stemme i samfunnsutviklingen, utforsker helt nye måter å kommunisere og møte konflikt på etter inspirasjon fra senterets dialogkurs. I Chile ble selve grunnlovsforsamlingen presentert for Nansen Fredssenters pedagogiske tilnærming til å bygge demokrati gjennom dialog og inkluderende møteplasser. Flere chilenske universiteter har koblet seg på, og det pågår et omfattende opplæringsprogram.

Fellesskap og livsmot er nøkkelord for 2021. På vei ut av pandemien ble fysiske møteplasser verdsatt, og samtaler om tema som berører og beveger fant sted i trygge omgivelser på offentlige steder. Folkedialogturnéen «Norge & Korona» samlet folk på små og store steder til unike samtalefellesskap for å dele og ta inn over seg hva vi som enkeltpersoner og samfunn har gått gjennom de siste årene.

Skoleelever engasjerte seg i samtaler og tok modig stilling i verdivalg foran klassekamerater. Lærere ble bedre rustet til å legge til rette for det gode samtalefellesskap i klasserommet. Åpne og nysgjerrige ungdomsskoleelever engasjerte seg i historien om jødene som bodde på Lillehammer, helt vanlige mennesker som ble ofre for Holocaust. Innlevelse i enkeltmenneskers skjebne ga ny dimensjon til læring om hvilke mekanismer som utestenger og diskriminerer.

For hver aktivitet og for hver samarbeidsrelasjon oppstår nye faglige utfordringer. Dialog i den vanskelige naturforvaltningen er en av dem. Sammen med Nasjonalt Villakssenter går vi med ydmykhet inn i nybrottsarbeid for dialog og brobygging i norske lokalsamfunn.

Vi har gjennom året sett utholdenhet og livskraft i krevende situasjoner, innrømmelser, utfordrende samtaler og sterke opplevelser av fellesskap.

Nansen Fredssenter i 2021

Nansen Fredssenter gjennomførte 145 aktiviteter, hvorav 130 av disse var i Norge og 15 som del av internasjonalt samarbeid, 120 fysiske aktiviteter og 25 digitale. Halvparten av våre aktiviteter var undervisning, mens fasilitering av dialog utgjorde en vesentlig tredjedel. Fem prosent av aktivitetene var taler og foredrag. Se kakediagram på neste side.¹

Blant våre faste aktiviteter er undervisningstilbud til skoler, kurs og fasilitering av dialog. Kurs og opplæring inngår i dialogprosesser som bidrar til å forebygge konflikt og legge grunnlag for fredelig sameksistens.

I løpet av året møtte vi over 5500 personer. Om lag 500 av disse var lærere i grunnutdanningen, og nær 2000 var elever.

For skoler tilbyr vi også et utvidet samarbeid gjennom Dembra-programmet der vi i 2020/2021 samarbeidet med fire skoler i Innlandet. Tre nye skoler ble innlemmet i programmet i 2021. I tillegg til Dembra-gruppesamlinger ble det gjennomført to kurs for lærere med tema «Det gode samtalefellesskapet».

Skolesatsingen i 2021 inkluderte skolebesøk fra videregående skole, undervisning av elever på Nansenskolen, kurs for lærere og utvikling av undervisningsopplegg om Snublesteiner, som ble prøvd ut med ungdomsskoleklasser lokalt på Lillehammer. I juni arrangerte vi en egen dialoguke for unge voksne på Nansenskolen med internasjonal digital deltakelse.

I Norge har vi holdt et fysisk, internasjonalt kurs «Dialogue in Conflict» på Lillehammer med åpen påmelding, samt et tilsvarende kurs for Nasjonalt Villakssenter.

I Oslo har vi holdt kurs for Kulturrådet, i Kristiansand for Arkivet og i Trondheim for Byåsen kirke.

Vi har gjennomført to internasjonale digitale basiskurs «Dialogue in Conflict», et skreddersydd for en samarbeidspartner i Polen, samt et digitalt kurs i fasilitering av digital dialog. I tillegg har vi holdt to dialogkurs og to webinarer for Den Internasjonale

Studentfestivalen i Trondheim (ISFiT). Vi har også holdt et digitalt kurs for studenter på fredsstudier ved Universitetet i Tromsø.

Internasjonalt har vi holdt to fysiske basiskurs i henholdsvis Polen og Irak, samt et fasilitatorkurs i Polen, i tillegg til aktivitetene i Chile og Colombia. Vi holdt også kurs i digital dialogfasilitering for studenter engasjert i ISWI – International Student Week Ilmenau i Tyskland.

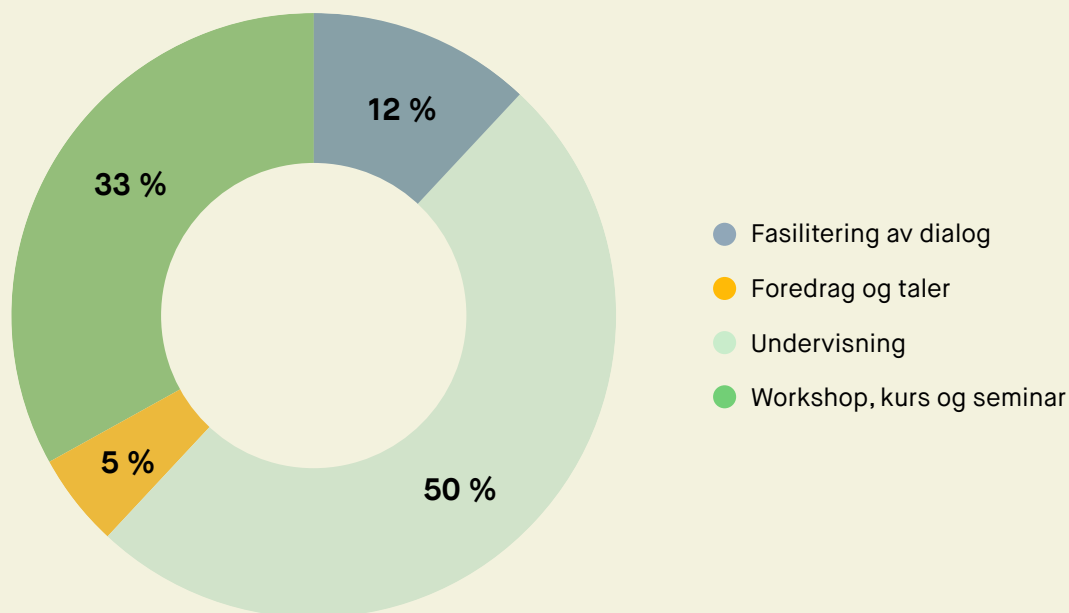
Blant våre satsninger av året var dialogturnéen «Norge & Corona». I løpet av høsten fasiliterte vi sju folkedialoger i lokalsamfunn over hele landet. Hensikten med turnéen var å gi folk mulighet til å reflektere over hvordan pandemien har påvirket oss som samfunn og individer.

Plattformen samler deltakere fra senterets kurs og aktiviteter over mange år, der de får en møteplass for faglig påfyll, erfaringsdeling, refleksjoner, inspirasjon og støtte.

Årsmeldingen viser et mangfold av aktiviteter i et år hvor samfunnet gradvis er på vei tilbake. De ansattes evne til omstilling og kreativitet har vært avgjørende for å gjenopprette møteplasser og aktivt bruke erfaringene fra pandemien i arbeidet med opplæring og nettverksbygging.

¹ I tillegg til disse tallene kommer omfattende aktivitet i Chile som følge av satsingen Dialog i Chile, finansiert av Utenriksdepartementet, med 71 aktiviteter, som omtales nærmere i egen artikkel.

Aktivitetstall

	2018	2019	2020	2021
Antall elever i grunnopplæring	1000	1130	520	1946
Antall personer nådd, totalt	5600	5100	5100	5536

Tabellen og diagrammet viser aktivitetstall ved Nansen Fredssenter i 2021 for arbeidet i Norge.

Antall nådd direkte **5536**.

Elever i grunnutdanning **1946**.

Lærere i grunnutdanningen **493**.

Folkedialoger – antall deltakere **200**.

Internasjonalt er mer enn **25 000** personer nådd gjennom ulike aktiviteter.

Finansiering

Nansen Fredssenter har grunnfinansiering via Statsbudsjettet, kap. 224, post 70, tilskudd til freds- og menneskerettighetsanssentrene, som forvaltes av Utdanningsdirektoratet.

I tillegg til denne støtten, har Nansen Fredssenter i 2021 mottatt støtte fra Utenriksdepartementet, Bufdir og Stiftelsen Fritt Ord, samt hatt inntjening ved oppdrag fra blant annet Lillestrøm Kommune og Skedsmo Røde Kors, Kulturrådet, Nansenskolen, Nasjonalt Villakssenter, Miljødirektoratet, Stiftelsen Arkivet og Universitetet i Tromsø.

ARBEID I NORGE

I Norge samarbeider senteret med kommuner, trossamfunn, kulturinstitusjoner, høyskoler og universiteter om opplæring og fasilitering av dialogprosesser. Senteret tilbyr også veiledning, kurs og undervisningsopplegg til skoler.

Skole og undervisning

Dagens unge vokser opp i et samfunn som stadig blir mer mangfoldig. Dette kan bidra til å utvide våre verdensbilder, men også føre til mer ulikhet og uenighet. Nansen Fredssenter satser på unge og ønsker velkommen til øvelser, undervisning og inkluderende samtaler der deres egne erfaringer er i sentrum.

DIALOG PÅ TIMPELANEN: Elever fra Hellerud vgs i Oslo, har denne høsten deltatt i inkluderende samtaler om dialog, identitet og fordommer hos Nansen Fredssenter.

SKOLE OG UNDERVISNING

Setter ord på egne fordommer

Gjennom høstsemesteret gjennomførte Nansen Fredssenter flere skolebesøk med elever fra Lillehammer og Hellerud videregående skoler. Ifølge Assefa Faris, minoritetsrådgiver ved Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi), har innsikten i dialogmetodikken hatt en positiv effekt på elevene og klassemiljøet.

Hva betyr det å vokse opp i et Norge som er mer mangfoldig enn noensinne? Hvordan kan elever balansere mellom å ivareta sin identitet og rolle, og samtidig være en del av et inkluderende og mangfoldig skolefellesskap? Dette er spørsmål som Nansen Fredssenter har reflektert over sammen med skoleklasser ved Lillehammer og Hellerud videregående skoler gjennom høsten.

– Vi ser at elevene har et veldig godt utbytte av besøket hos Nansen Fredssenter. Dialog er en god metodikk for å løfte fram tema som engasjerer elevenes liv. De lærer seg å snakke og lytte til hverandre på en annen måte enn de kanskje er

vant til. For lærerne er det også positivt, og mange forteller at de blir kjent med elevene på en ny måte, sier Faris.

Han vektlegger også turen til Lillehammer som en verdifull opplevelse for elevene.

– Jeg tror mange elever kjenner at det er godt å komme ut av klasserommet. Det betyr noe å reise ut av Oslo til et annet sted og ha eierskap til en felles opplevelse. Å sitte i en sirkel sammen med sine lærere oppleves også inkluderende og annerledes. Samtidig har senteret flere flinke og kunnskapsrike formidlere som møter elevene på en god måte.

” Uenigheter og misforståelser kan føre til større konflikter, og når vi snakker slik som vi snakker nå blir det lettere å forstå hvorfor en selv og andre mener slik som man gjør.

Hassan Salameh, 2STA Hellerud vgs.

Styrket skolesamarbeid

Siden 2015 har Hellerud vgs. sendt skoleklasser til Lillehammer. I 2021 fikk senteret besøk av både første- og andreårselever, siden fjorårets skolebesøk ble utsatt grunnet pandemien. Nytt av året er at Nansen Fredssenter har inngått en samarbeidsavtale med Lillehammer vgs.

- Vi er heldig stilt som har en såpass god ressurs i nærmiljøet. Fra tidligere har vi gode erfaringer med Nansen Fredssenter gjennom Dembra-programmet, og vi ønsket å videreføre dette arbeidet. Vår elevmasse er bredt sammensatt med elever fra mange nasjonaliteter. Erfaringene hos Nansen Fredssenter gir både elever, lærere og skoleledelse verdifull kompetanse i å håndtere kulturforskjeller og annerledeshet, sier Asgeir Bjørklund, assisterende rektor ved Lillehammer vgs.
- Vi gjør dette som en satsning overfor VG1-elever fordi det bidrar til å utvikle et godt klasseromsfellesskap tidlig. Opplegget faller også godt under læreplanen og skolens dannelsesmandat som helhet. Jeg tror at erfaringen hos Nansen Fredssenter kommer elevene til gode også utenfor skolen og senere ut i arbeidslivet, utdyper Bjørklund.

Inkluderende fellesskap

For skolesamarbeidene med Hellerud og Lillehammer er den overordnede tematikken i oppleggene *dialog, identitet og fordommer*. Sammen med elevene utforsker vi hvordan dialog skiller seg fra debatt, og hvordan dialog kan brukes til å utvikle et godt samtalefellesskap i klasserommet. Videre bruker vi forståelse av identitet som en viktig byggekloss for å skape trygghet i et fellesskap. Sentralt i disse samtalene er begrepene *fordommer* og *rasisme*.

- Faris trekker fram «rasismetreet» som eksempel på en god øvelse.
- Det er mange øvelser som appellerer til elevene og skaper mye engasjement. «Rasismetreet» er nyttig fordi det hjelper med å sette ord på egne fordommer, reflektere over hvor rasisme kommer fra og ikke

minst hvilke konsekvenser det har for oss selv og våre medmennsker.

- Jeg likte godt øvelsen «Kongen og prinsessen». Det var nyttig å lytte til de andre meningene i klassen og overraskende å se hvor ulike forståelser vi hadde av samme historie. Uenigheter og misforståelser kan føre til større konflikter, og når vi snakker slik som vi snakker nå blir det lettere å forstå hvorfor en selv og andre mener slik som man gjør, forklarer Hassan Salameh, elev i 2STA ved Hellerud vgs.

– Holdningsskapende arbeid tar tid

Faris opplever at besøket hos Nansen Fredssenter bærer frukter blant østkantungdommen ved Hellerud. Samtidig understreker han hvor viktig det er å jobbe med disse temaene over tid.

- Holdningsskapende arbeid er naturligvis noe som tar tid, og et enkelt besøk er ikke nok. Derfor er dette noe vi gjør fast for våre elever hvert år. Verktøyene, øvelsene og metodikken har også stor overføringsverdi til klasserommet. Her om dagen brukte vi øvelsen «dialogisk speedate». Dette ble en fin opplevelse for mange. Særlig en av elevene ble berørt, følte seg lyttet til og utbrøt: «*This is my moment to shine!*».

Syv snublesteiner er lagt ned utenfor stasjonen til minne om lillehamringer med jødisk avstamning som ble ofre for Nazismen.

SKOLE OG UNDERVISNING

Byvandring og samtaler om snublesteiner og antisemittisme

Et nytt vandrende undervisningsopplegg skal synliggjøre ofrene for Holocaust lokalt og invitere til samtaler om hvordan fordommer og gruppefiendtlighet kan motarbeides.

I 2021 ble det lagt ned snublesteiner til minne om syv personer med jødisk avstamning som bodde i Lillehammer under krigen, og som ble ofre for Nazismen.

Sammen med Innlandet fylkeskommune, Lillehammer kommune og Stiftelsen Lillehammer Museum, arrangerte fredssenteret en uke med ulike aktiviteter for å fremheve livene til disse enkeltpersonene. Hensikten med snublesteinprosjektet er å anerkjenne ofrenes menneskeverd og å lære av historien.

Å «snuble» over syv jødiske skjebner

Snublesteinprosjektet ble startet opp i 1994 av den tyske kunstneren Gunter Demning. Siden da har 75 000 steiner blitt lagt ned i Europa – 721 av disse i Norge. Hver stein representerer en person som ble offer for Nazismen.

– Ved å «snuble» over disse steinene inviteres elevene til å reflektere over hvem disse enkeltmenneskene var, hvordan de levde, hvordan lokalsamfunnet var i deres samtid, samt hva som skjedde med dem, forteller Hanna Bakland ved Nansen Fredssenter.

Et nødvendig samtalefellesskap

Arbeidet med nedleggelsen gav ny innsikt i en til nå glemt del av Lillehammers lokalhistorie, og introduserte samtidig en ny måte å snakke om Holocaust. Dette var utgangspunktet for utviklingen

av undervisningsopplegget som lanseres våren 2022.

Sammen med Jødisk Museum i Oslo, Dembra og Det Mosaiske Trossamfunds veivisere, har Nansen Fredssenter utviklet et opplegg som kaster lys over Holocaust i et lokalhistorisk perspektiv.

– Vi ønsker å skape et samtalefellesskap som stimulerer elever til å forstå hverandre og bryte ned skillelinjer. I tillegg synliggjøres fordommene og gruppefiendtligheten som lå til grunn for Holocaust, og aktualiserer denne tematikken til dagens Norge, forklarer Bakland.

En vandring tilbake i tid

Undervisningsopplegget er todelt. Den første delen er en byvandring om snublesteiner. Elevene vandrer mellom lokale, historiske steder relatert til andre verdenskrig og ofrene som det er lagt ned snublesteiner for. Vandringen består både av historiefortellinger og dialogøvelser. Våren 2021 ble det gjennomført en pilot av byvandringen for 9. og 10. trinn på alle ungdomsskoler på Lillehammer.

Gir lærerne verktøy for samtaler om antisemittisme

Den andre delen er en verktøykasse med øvelser om antisemittisme som kan gjennomføres i klasserommet. Gjennom øvelsene vil elevene få en bedre forståelse for tankegodset bak antisemittismen og hvordan den har kommet til uttrykk opp gjennom historien. Verktøykassen skal også utprøves i flere skoleklasser i Norge før lanseringen.

– Tilbakemeldingene fra elever og lærere har vært svært positive. Gjennom prosjektet har vi fått mange nye samarbeidspartnere lokalt og nasjonalt, som har bidratt til å forankre dialogmetodikken bredt, avslutter Bakland.

Elever fra valgfaget leder en workshop i dialog og konfliktforståelse for sine medelever på Nansens skolen.

SKOLE OG UNDERVISNING

Valgfaget

«Fred, dialog og solidaritet»

Hvordan verden er og hvordan vi skulle ønske verden var, er som oftest to forskjellige utgangspunkt for global samfunnsutvikling. Valgfaget «Fred, dialog og solidaritet» utforsker denne dynamikken.

Valgfaget er et årlig tilbud til Nansens skolens elever. Senterets medarbeidere underviser en gruppe elever med utgangspunkt i freds- og dialogarbeid og felt-erfaringer fra blant annet Norge, Afghanistan, Chile og Uganda.

– I løpet av året utforsker elevene sentrale problemstillinger som Norge og verden konfronteres med. Hensikten er å utvide forståelsen av hva fred, dialog og solidaritet betyr i praksis, forklarer Hanna Bakland, dialogrådgiver og hovedansvarlig for valgfaget.

Innføring i dialogmetodikken

Faget er delt inn i fire hovedtema: dialog, fred, solidaritet og min rolle/identitet. Det første temaet «dialog» gir elevene en innføring i Nansen Fredssenters dialogmetode som et konkret verktøy for fredelig konfliktløsning. Elevene øver på å være i dialog og gjennomfører konfliktanalyser. I tillegg organiserer de en workshop om dialog og konfliktforståelse for sine medelever på Nansens skolen – som et bidrag til å etablere en dialogkultur på skolen.

Fredsnarrativer

Under temaet «fred» utfordres fredsbegrepet og vi ser nærmere på etablerte arenaer som former vår forståelse av fred. Eksempler på dette er Nobels

Fredspris, diplomati, rettsstaten og menneskerettigheter.

– Sammen skaper vi et rom for samtale om hvithet, nyimperialisme, vestliggjøring og definisjonsmakt som sentrale konsepter i fredsforståelse, sier Bakland.

Solidaritet i praksis

«Solidaritet» er en videreføring av samtalene i de to foregående temaene, og tar opp ulike handlingsalternativer i solidaritetsarbeid som digital aktivisme, idrett, kunst og sivil ulydighet.

Utforsker egen identitet og plass i verden

Det fjerde og siste temaet, «min rolle/identitet», utforsker og går i dybden på egen identitet og rolle i lys av mellommenneskelige møter. Elevene får utvidet kulturforståelse og opplæring i rollen som fasilitator.

– Gjennom valgfaget blir elevene mer bevisst på hvordan fortid, nåtid og fremtid møtes i dialog og konfliktarbeid. På bakgrunn av dette identifiserer vi sammen hvordan man som enkeltpersoner kan bli gode tilretteleggere for fred, dialog og solidaritet, sier Bakland.

DEMBRA

Demokrati mot fordommer og utenforskap

Gjennom Dembra-programmet støtter Nansen Fredssenter skoler i deres arbeid med å forebygge fordommer og hat mot grupper av mennesker.

I 2021 fullførte fire skoler i Innlandet Dembra-samarbeid som var påbegynt høsten 2020, mens tre nye skoler kom til. Skolene fikk veiledning og kursing av sine ansatte – i hvordan fokus på demokratisk danning i all omgang med elevene kan bidra til slik forebygging.

Hva legger Dembra i «demokratisk danning»? Kort fortalt fokuserer vi på å bygge opp evne og vilje til inkludering, deltakelse, kritisk tenkning og mangfoldskompetanse. Dette henger tett sammen med arbeidet som det nye læreplanverket LK20 (fagfornyelsen) legger opp til. Innenfor denne «menyen» av aktuelle tema velger Dembra-skolene selv hva de ønsker å styrke, etter en bred kartlegging av behov blant både lærere og elever.

I 2021 var språkbruk og skjellsord et tema som flere skoler ønsket å jobbe med. Personalgruppene fikk faglig påfyll om språkets betydning, og reflekterte sammen over de voksnes språk og hva slags klasseromsøvelser som kan skape refleksjon og bevissthet blant elevene. På en av skolene ønsket elevrådet også kursing i klasseromsøvelsene, slik at elevrepresentantene kunne bidra med å lede disse samtalene i sine klasser. Andre tema skolene jobbet med var

identitetsforståelse og verdsetting av forskjellighet, samt hvordan lærere kan møte fordomsfulle og krenkende utsagn i klasserommet.

Skolene som deltok i Dembra i skoleåret 2020-21 var Otta ungdomsskole, Heidal skole, Furnes ungdomsskole og Elverum ungdomsskole. I evalueringen blant de ansatte mot slutten av skoleåret svarte 92 prosent at de var «litt» eller «svært enig» på spørsmålet om de trodde at «deltagelse i Dembra bidrar til å forbedre arbeid med inkludering og forebygging av fordommer og gruppefiendtlighet på din skole».

Nye skoler som ble med høsten 2021 var Smestad ungdomsskole på Lillehammer, Brumunddal ungdomsskole i Ringsaker og Hjerleid handverks-skole på Dovre.

DEMBRA

Inviterte til kurs for lærere

«Gode samtalefellesskap styrker medborgerskap i klasserommet»

Det kan virke så enkelt å snakke sammen. Men hvordan kan man skape et godt samtalefellesskap i klasserommet som både styrker læringsmiljø og demokratiske ferdigheter?

I samarbeid med HL-senteret inviterte Nansen Fredssenter til dagskurs for lærere to ganger dette året. I februar var kurset en digital variant med deltakere fra hele landet, mens vi i november arrangerte en fysisk samling på Lillehammer. På sistnevnte var deltakerne primært ungdomsskolelærere fra tidligere og nåværende Dembra-skoler i Innlandet.

Kurset ga konkrete tips til hvordan man kan trene elevenes evne til dialog og kritisk tenkning gjennom undersøkende samtaler. Deltakerne fikk også selv prøve ut en rekke øvelser.

Anita Rapp-Ødegaard fra Nansen Fredssenter og Ingun Steen Andersen fra HL-senteret har utviklet kurset som inngår i Dembra-programmets verktøykasse av ressurser til lærere. Kurset kombinerer erfaringsbasert kunnskap fra Nansen Fredssenters dialogarbeid med Andersens lange erfaring med filosofisk samtale i skolen.

– Ofte, men ikke alltid, kan perspektiver endres i den dialogiske samtalen. Men vi må øve på å lytte og snakke sammen på en måte som gir rom for det, sier Andersen.

Dialog er menneskeverd i praksis

Skolens dannelsesoppdrag er bredt, og som lærer er det mye man skal få til i klasserommets mangfoldige fellesskap. Læreplanverkets overordnet del vektlegger blant annet menneskeverdet som en grunnleggende verdi.

– Dialog er å ivareta menneskeverdet i praksis. Det

handler om å møte noen på en ekte og tilstedeværende måte, som både respekterer og anerkjenner forskjeller, forteller Andersen.

Beredskap til å handle og heve stemmen

Samtidig gir dialogen rom for læring som både gir elevene handlingskompetanse og styrker medborgerskap.

– Vi retter fokus mot samtalefellesskapet nettopp fordi det ofte blir en sterk erfaring for de som deltar. Elevene utvikler ferdigheter som å delta, lytte og se ting fra andres perspektiv. Å delta i dialog om spørsmål som berører deres liv, vil kunne skape engasjement for å gjøre aktive handlinger og bidra til å gjøre en forskjell. Det gir beredskap til å heve stemmen og si ifra når man opplever krenkelser for eksempel, sier Andersen.

God kommunikasjon gir bedre læring

Rapp-Ødegaard peker på at forskning viser en sammenheng mellom god kommunikasjon og resultater.

– I klasserom der elevene får delta mye med egne erfaringer og tanker ser vi at skoleresultatene er bedre, sammenlignet med klasserom der samtalen er preget av at læreren spør – elevene svarer – og læreren evaluerer svaret. Et godt samtalefellesskap stimulerer elevene til å bli mer undrende og undersøkende. Det kan berede grunnen for et helhetlig læringsarbeid i tråd med skolens dannelsesoppdrag.

DEMBRA

Skoleprosjektet «Like Muligheter»

Lillehammer kommune ønsket å benytte VM i snøsport for parautøvere som en anledning til å sette fokus på alle menneskers rett til like muligheter – uansett funksjonsvariasjon og annen forskjellighet. Nansen Fredssenters Dembra-veileder ble derfor spurt om å bidra i arbeidet med å lage et undervisningsopplegg for ungdomsskoler høsten 2021.

I tillegg til senterets Dembra-veileder bestod arbeidsgruppa av skolesjefen i Lillehammer, en lærer i ungdomsskolen og en prosjektleder i arrangørstaben for VM. Undervisningsopplegget berørte tema som identitet og fordommer, diskriminering, og inkludering og fellesskap. Øvelsene var inspirert av Dembra-øvelser og Nansen Fredssenters dialogiske metode.

Arbeidsgruppa arrangerte også to konferanser for henholdsvis lærere og elever i november, der inspirerende foredragsholdere som Cato Zahl Pedersen og Geir Arne Hageland introduserte tematikken. Pedersen og Hageland bidro til å sette ord på hvordan det er å leve med en funksjonsnedsettelse, hvor viktig det er å se forbi annerledeshet og heller bli nysgjerrig på mennesket bak.

Etter konferansene skulle undervisningsopplegget kjøres i skoleklassene gjennom vinteren. I tillegg ble alle elever invitert til å være tilskuere en av dagene under VM i februar 2022. De umiddelbare tilbakemeldingene fra lærere som gjennomførte opplegget var at øvelsene skapte gode samtaler og refleksjoner.

Nær 900 elever og 100 lærere ved tre ungdomsskoler i Lillehammer kommune ble nådd gjennom dette arbeidet.

↑ *Polfarer, eventyrer og mangfoldig gullvinner i Paralympics, Cato Zahl Pedersen, fortalte sin historie om hvordan det er å leve med funksjonsnedsettelse.*

↓ *Dembra-koordinator, Anita Rapp-Ødegaard, engasjerte elevene med en øvelse under elevkonferansen.*

FOLKEDIALOGER

En folkedialog er et åpent folkemøte basert på dialogiske prinsipper. Hvem som helst kan møte opp, lytte, og dele tanker og refleksjoner om et bestemt tema. Gjennom folkedialogen ønsker vi å tilrettelegge for viktige samtaler i lokalsamfunn, men i en annen form enn debattene og panelsamtalene folk flest er vant til. Dialogformen utfordrer våre tankesett og gir rom for å forstå hverandre og alt det som vi sjeldent snakker om.

Våre arrangementer i 2021

15. april	«Idrett for alle i Lillehammer – Hvordan?» (Lillehammer),
<i>i samarbeid med Lillehammer kvinnefotballklubb og Kulturhjerter.</i>
31. mai	«Fortellingen om jødene på Lillehammer» (Lillehammer),
<i>i samarbeid med Litteraturhus Lillehammer, Stiftelsen Lillehammer museum, Innlandet fylkeskommune og Lillehammer kommune.</i>
26. juni	«Ærlige generasjoner – hva forstår vi av hverandre?»
(Lillehammer)
18. august	«Samtalen om rasisme i Norge i 2021»
(Arendalsuka).
21. november	«Folkedialog om solidaritet» (Globaliseringskonferansen, Oslo), <i>i samarbeid med Humanistene.</i>
Høsten 2021	«Norge & Korona» (Norge), <i>dialogturné i samarbeid med museer, biblioteker, kommuner og freds- og menneskerettighetssentrene.</i>

FOLKEDIALOGER

Hvordan forstår vi hverandre som generasjoner?

Sjeldent møtes vi til samtaler om generasjonsgapet. På Lillehammer sommeren 2021, ønsket vi velkommen til folkedialog om hvordan unge og eldre forstår hverandre som generasjoner.

**” Å snakke sammen slik
vi gjør nå gir håp for
framtida**

– Det overrasker meg at de unge er så nysgjerrige, og ønsker å lytte til våre livserfaringer, sa en av deltagerne under folkedialogen på Nansenskolen i juni.

Folkedialogen rundet av senterets dialoguke «Pockets of Peace 2021». 20 unge voksne mellom 18-30 ble invitert til en uke dedikert til samtaler om forventninger, følelser og virkelighetsoppfatninger mellom unge og eldre. Gjennom uken ble de introdusert for dialogiske metoder og fikk erfare hvordan dialog kan skape mer forståelse, både lokalt og i konfliktområder verden over.

Til folkedialogen hadde Nansen Fredssenter også invitert representanter fra de eldre generasjonene. Tema for dialogen var «ærlige generasjonsmøter». Med dette som utgangspunkt, ble det en personlig og utilslørt samtale om hvordan man forstår hverandre.

«Snakk med dem. Skriv deres liv ...»

Det kom fram flere felles bekymringer og perspektiver i løpet av samtalen. Klima- og miljøspørsmål engasjerte på tvers av generasjoner. Det gjorde også teknologi og hvordan det påvirker relasjoner mellom unge og voksne. Det kom også fram at gjensidig respekt var en felles verdi.

Flere stemmer tok til orde for at man må snakke mer sammen på tvers av generasjoner, anerkjenne hverandres kunnskaper og styrker, men også at man kan lære mye av hverandre.

– Jeg vil gi et godt råd til de unge som har foreldre og besteforeldre. Snakk med dem, be dem om å skrive ned deres liv og refleksjoner. Jeg skulle ønske at jeg gjorde det samme med mine besteforeldre, fortalte en av de frammøtte som også representerte Besteforeldrenes klimaaksjon.

Å «pushe» grenser gradvis

For mange er eldre generasjoner en database av kunnskap, levd liv og erfaringer. Men for å komme videre og utvikle verdier og samfunnet som helhet, må også tankesett utfordres, var det flere som hevdet.

Unge deltakere fortalte om kulturelle kløfter mellom dem og foreldre- og besteforeldre-generasjonen. I en tid med raske endringer er det store forskjeller i hvordan generasjoner opplever verden. Deltakere med foreldre fra andre land fortalte om hvordan denne kløften får et nytt lag gjennom at oppvekst og kultur i Norge er forskjellig fra det foreldrene er vokst opp med.

– Gjennom min oppvekst har jeg forsøkt å utfordre mine foreldres syn med fakta og argumenter. Det var ikke lett i starten, men jeg tror at måten vi tenker på fort kan bli til vaner. Etter hvert så jeg en større vilje til å ta diskusjoner, sa en deltaker med palestinsk opphav.

En norsk-afghansk deltaker tilføyde:

– For meg har det vært en balansegang mellom å være meg selv og leve opp til min generasjons kultur og forventninger. Jeg kunne ikke komme med for sterke reaksjoner med en gang, men har «pushet» grenser gradvis.

Er generasjonsgapet på vei til å tette seg?

Nansen Fredssenters folkedialog belyste at mange, på tvers av generasjoner, deler de samme bekymringene og perspektivene om framtida og utfordringer i vår tid, som krever felles engasjement og ansvarsfølelse.

Derimot er det lettere å se forskjeller enn likheter. Dialog kan fungere som en vaksine mot konflikt og uenighet, men det er også en kraftig vitamindose for økt forståelse mellom generasjoner.

En av de unge formulerte det slik:

– Jeg merker hvor godt det er å bli eksponert for andres tanker. I dialogen får jeg utfordret mine egne perspektiver, men det gjør meg også tryggere på hva jeg selv mener – å snakke sammen slik vi gjør nå gir håp for framtida.

FOLKEDIALOGER

Dialogturnéen «Norge & Korona»

Høsten 2021 gjennomførte Nansen Fredssenter sju folkedialoger landet rundt. Målet for turnéen var å gi deler av den norske befolkningen en mulighet til å reflektere sammen og bearbeide hva vi som fellesskap og individer har opplevd under pandemien – og ikke minst hva vi har lært.

Allerede tidlig i 2020, da koronapandemien for alvor var et faktum, så vi at det kom til å bli behov for kollektive samtaler med refleksjon og bearbeidelse av krisetiden. Dermed valgte vi å gjennomføre en serie folkedialoger rundt omkring i landet, der det overordnede tema var «Norge & Korona».

Fra Kristiansand i sør til Kjøpsvik i nord, organiserte vi dialoger for lokalsamfunn sammen med museer, biblioteker, kommuner og freds- og menneskerettighetssentre. Deltakere var i alderen fra 13 til 70 år – alle med ulike utgangspunkt og erfaringer fra pandemitiden.

Våre samarbeidspartnere valgte selv et undertema relevant for deres lokalsamfunn. De ble oppfordret til å velge noe som lokalbefolkningen har behov for å snakke om. Spennet av tematikker var bredt og varierte mellom f.eks: «Pandemien – bra for naturen?», «Hva har tillit betydd for deg under pandemien?» og «Barn og unges rettigheter i møte med pandemien».

En samtaleform som beveger

En folkedialog er en åpen og offentlig møteplass hvor alle er velkommen så lenge stolene rekker. Vi valgte denne samtaleformen fordi vi skimtet et behov hos folk for å reflektere og dele erfaringer fra pandemien i et annet samtaleklima enn i tradisjonelle og sosiale medier eller i politiske debatter. Denne antakelsen

viste seg å være velbegrunnet, da deltakere i samtlige dialoger uttrykte hvor viktig og nødvendig en slik samtale hadde vært for dem. Flere fortalte at de aldri før hadde stoppet opp og tenkt over hvordan pandemien har påvirket dem og hva de har lært underveis.

Dialogformens evne til å nå det dypt personlige, såre og sensitive gjorde at fortellingene som ble delt gjorde sterkt inntrykk på de andre til stede.

Fellesskap i forskjellene

I spennet mellom det dypt personlige og de store samfunnsmessige spørsmålene, var variasjonen av opplevelser slående: Usikkerhet, polarisering, overbelastning av helsevesenet, uforutsigbarhet, tillit og mistillit, er noe av det som preget våre liv i denne kriseperioden.

I møtet mellom generasjoner, sosial status og tilhørigheter, kom forskjells-Norge til syne. Samtidig gav mange uttrykk for takknemlighet og uttrykte at vi trenger fellesskap.

Vi samlet disse erfaringene i et hefte som en stemningsrapport fra et lite stykke av Norge under pandemien. Slik håper vi at andre i ettertid kan få innsikt i hva pandemien gjorde med oss, lære av dette, og ikke minst fortsette de nødvendige samtalene etter en altomfattende krisetid.

«Norge & Korona» ble gjennomført på følgende steder:

- 20.09 Kjøpsvik bibliotek og kulturhus
- 28.09 Lillestrøm bibliotek
- 14.10 Hadeland folkemuseum, Gran
- 19.10 Litteraturhus Lillehammer
- 20.10 Norsk Skogmuseum, Elverum
- 23.11 Lands Museum, Hov
- 10.12 Stiftelsen Arkivet, Kristiansand

*BROBYGGERE: Fv. Alf Olsen Jr.,
Tone Løvold og Hege Persen fra
Nasjonalt Villakssenter.*

Kursene våre

Nansen Fredssenter utvikler kurs med utgangspunkt i våre egne og andres erfaringer innen freds- og dialogarbeid. I 2021 har vi tilbudt to faste dialogkurs som går over fem dager: Grunnkurset «Dialog i konflikter» og «Fasilitering av dialog», sistnevnte et tilbud for deltakere med gjennomført grunnkurs. Senteret skreddersyr også kurs for grupper som ønsker å lære mer om dialogmetoden. Restriksjoner knyttet til pandemien har også gjort at vi har holdt flere av de faste kursene digitalt.

KURS | DIALOG I NATURFORVALTNINGEN

Brobygging i lokalsamfunn for å berge villaksen

Nasjonalt villakssenter bruker dialog for å styrke kommunikasjon, bygge tillit og løse betente konflikter mellom aktører i villaksnæringa. Nansen Fredssenter bidrar med opplæring og prosessveiledning.

I høstlige omgivelser på Lillehammer, inviterte fredssenteret i samarbeid med Nasjonalt Villakssenter, til et spesiallaget kurs i dialog og konfliktransformering for et tjuetalls deltakere. Alf Olsen Jr., daglig leder ved Nasjonalt Villakssenter, er initiativtager til kurset. – Vårt mandat er å være en brobygger mellom de ulike aktørene som er involvert i forvaltningen av norsk villaks. Det ligger mange spenninger mellom fiskere, kraftprodusenter og eiere av fiskevald. Lakselus og rømming fra oppdrettsnæringen bidrar også ytterligere til konfliktbildet. Vi tror at dialog kan skape bedre forståelse på tvers av interesser, forklarer Olsen.

Får flere verktøy i verktøykassa

Med på kurset deltok også Besøksenter Rovdyr som formidler kunnskap om rovdyr i Norge. Konfliktlandskapet hos rovdyr og villaks bærer mange likheter med sterke interesser og høylytte følelser, og gir dermed et godt utgangspunkt for verdifull erfaringsdeling.

Gjennom fire dager ble kursdeltagerne introdusert for en rekke verktøy som kan brukes for å analysere og endre konfliktsituasjoner. Kurset bød også på rollespill og øvelser for å styrke kommunikasjonen mellom aktører i en konflikt.

Ingen «quick fix»

Nasjonalt villakssenter arbeider for å bevare og styrke kunnskapsgrunnlaget om norsk villaks og har avdelinger i Lyngdal, Lærdal, Namsos og Tana – steder med lange kulturtradisjoner for elvefiske. – Det overrasker meg hvor like spenningene er

uansett hvor i landet man befinner seg. Ved å dele erfaringer, blir vi bedre skodd på å motvirke og håndtere konflikter. Samtidig må man erkjenne at det tar tid å bygge tillit, og det er ingen «quick fix», forteller Hege Persen fra villakssenterets avdeling i Tana.

Styrke barn og unges medansvar og engasjement

Hun får støtte av kollegaen Tone Løvold fra Namsos, som også vektlegger behovet for dialog i opplæringen av dagens unge.

– Mye av metodikken har overføringsverdi til hvordan vi formidler naturveiledning for barn og unge. Det er viktig at vi på tvers av generasjoner styrker medansvaret og forståelsen for villaksens økologiske og kulturelle plass i samfunnet, men også hvordan dagens unge kan utvikle fremtidens løsninger for en mer bærekraftig forvaltning, tilføyer Løvold.

– Laksefiske er bolyst og kultur

Med verktøykassa fylt opp med dialogiske redskaper, skal ny kunnskap brukes for å bedre samhandling, kommunikasjon og forvaltning i lokalsamfunn med sterke villakstradisjoner.

– Vi ser at interessen for laksefiske har smuldret opp. Det er en overhengende fare for at denne kulturtradisjonen går tapt for nye generasjoner. Vi er internasjonalt forpliktet til å ta vare på villaksen. Villaks er bolyst, kultur og verdiskapning, og ikke minst en del av vår felles historie. Det er derfor i alles interesse å bevare laksen, og uten god dialog dør den, avslutter Olsen.

KURS

Opplæring av studenter fra hele verden

Nansen Fredssenter har i mange år samarbeidet med ulike universiteter og studentdrevne initiativer, og i 2021 kurset vi rundt 100 internasjonale studenter i dialog og dialogfasilitering.

Dialogworkshop for fredsstudenter i Tromsø

Nansen Fredssenters mangeårige samarbeid med Senter for Fredsstudier ved UiT fikk i 2021 et digitalt format. På grunn av pandemien ble den årlige turen til nord byttet ut med en intensiv dialogworkshop for et knippe studenter fra mange land.

I løpet av tre dager ble de introdusert for dialog som metode for transformering av konflikt, og fikk bryne seg på verktøy for å kartlegge konflikter fra eget liv. Studentene ga tilbakemeldinger om at de satte pris på det interaktive ved aktivitetene, og at mange hadde fått nye forståelser av hva det vil si å lytte.

«These were very impactful days» sa en av studentene den siste kursdagen. «This was the most interesting lecture I've had in a long time» sa en annen etter innføringen i dialog og konflikt-transformering.

Kurs for verdens største studentfestival

Annenhvert år inviterer Den Internasjonale Studentfestivalen i Trondheim (ISFiT) studenter fra hele verden til ti dager med dialog, kulturelle begivenheter og workshops.

I 2021 inviterte ISFiT studenter fra Polen og Ungarn til å snakke om utfordringer og muligheter rundt konflikter i hjemlandene. Fredssenteret skreddersydde kurs for studentfestivalen, i år med et

spesielt fokus på temabaserte dialoger.

Normalt holder Nansen Fredssenter kursene med fysisk deltakelse, men i år ble plattformen digital på grunn av pandemien. Gjennom kursene har deltakerne lært om hovedprinsippene i Nansen Fredssenters dialogmetode – aktiv lytting, å stille gode spørsmål, å vise empati og respekt, samt om rollen som tilrettelegger for dialog. I tillegg har deltakerne deltatt på webinar med Alfredo Zamudio som bidro med erfaringer fra Chile – der dialog-møter over internett er mye brukt for å bygge tillit. Siri Syverud Thorsen presenterte også erfaringer fra digitale dialoger i Polen, Irak, USA og Syria.

Digital dialogfasilitering i Tyskland

I 2021 fortsatte Nansen Fredssenter sin mentorrolle for ISWI – International Student Week Ilmenau i Tyskland. Siden deres dialogprosjekter også ble påvirket av koronapandemien, ble studentene kurset i digital fasilitering av dialog, samt folkedialogmetoden. Studentene planla å benytte den nyvunne kompetansen i en egen dialoguke som del av studentfestivalen, der de skulle fasilitere ulike dialoger. Temaet for årets festival var «Climate change, environmental conservation and sustainability».

The value of dialogue in the civil society sector

Personal reflections after attending the Nansen Training Dialogue in Conflict.

In 2017, as part of a Pan-African civil society delegation, I was sent on a solidarity mission to The Gambia in the wake of the previous year's elections, resulting in incumbent president Yahya Jammeh refusing to step down from power. There was a fear of widespread violence, and thousands of people were fleeing across the borders into Senegal.

Days before the president-elect was to be inaugurated, we gathered and listened to civil society actors from all sectors: NGO's, religious groups, youth groups, trade unions and many others. This was the only time these groups were brought together to take part in a conversation about the current state of their country. For the first time, they could sit down and listen to each other about their different approaches to stopping the country from slipping into a civil war.

After attending the Nansen Centre for Peace and Dialogue (NCPD) training on dialogue in November 2021, I was left thinking about the value of dialogue in my experiences with civil society, both internally and in relation to conflicts with the state.

Dialogue is necessary at all levels

The role that civil society can play in pre-conflict, during conflict and post-conflict situations is, I believe, invaluable. Civil society is often seen as a set of non-governmental entities that act as a counterbalance against the state. Alternatively, Mary Kaldor, a scholar on the subject of conflict and civil society, states that it is "the medium through which social contracts or bargains between the individuals and the centres of political and economic power are negotiated, discussed and mediated".

Given the spaces civil society operate in, dialogue can be a decisive method to build trust, relationships, and understanding between the state and its citizens. This is because dialogue is an inclusive process that brings parties together to

begin a process of understanding based on respect and openness. When communication breaks down, conflicts escalate, and more trust is needed to bring the parties back to the conversation. Moreover, the value of dialogue is not limited to conflicts between the state and the people. As a tool, dialogue is an integral part of building social cohesion at all levels of society and even within civil society itself.

The importance of communication in times of conflict

The training at the Nansen Center provided us with specific tools such as conflict mapping, conflict analysis and role play, but also an overall approach to dialogue. After the training I reflected upon the meeting with the Gambian civil society organisations and I still wonder what sort of progress could have been made if we were able to dig deeper into the positions, interests and needs of the

Kyle Naidu is a South African grassroots peacebuilder, conflict resolution practitioner and researcher with experience working with civil society and activists from across Africa. Naidu holds a master's degree in Advanced Peacebuilding and Conflict Resolution from the University of Bradford and attended the Nansen training - Dialogue in Conflict in November 2021.

BANJUL, JANUARY 2017: Africans Rising for Justice Peace and Dignity, convened a meeting with gambian civil society leaders to discuss the political impasse facing the country.

stakeholders or even map out the conflict.

Although the meeting in The Gambia was not set up with a dialogical methodology, it did demonstrate that in times of conflict when communication comes to a halt, conversations that allow us to listen to each other's perspective and positions are of great necessity.

Listening is necessary for a common understanding

I witnessed how the act of listening and understanding each other helped develop a more complete view of the efforts being undertaken by each group. In the end, the participants of the conversation left feeling energised, and an air of camaraderie was felt by many as they came together in a mutual understanding. The participants went on to combine their efforts and launched an SMS task force aimed at sending mass cell phone messages to military higher-ups to stand down and respect the election results. The Gambia is a small nation, so it only took a moment to find someone at the meeting with a cousin who had a general's phone number.

Having worked extensively with civil society across Africa, it is clear to me that dialogue can be a vital tool in stemming some of the misunderstandings that often happen between state entities and CSO's, but also amongst CSO's themselves.

Unveiling the needs and interests beneath the surface

Within grassroots movements and civil society organisations in general, we are often used to conducting our meetings and operations with a slightly argumentative rhetoric. This can include systems such as internal voting, debates, agenda-setting and even as we identify the goals

of our organisation. We often spend little to no time further understanding the interests and needs that lie beneath the surface of our outward-facing positions as we focus more on our deliverable or servicing our community.

A dialogical approach to running an organisation or movement can allow for a broader and deeper understanding of the problems that face the organisation or community and elucidate more effective ways of implementing ideas through the inclusive process of dialogue.

Conflicts are a part of life

We all encounter misunderstandings, conflicts, divisions, or disagreements in our lives. Some of these realities remain on a manageable level, and we often manage them unconsciously. Other times, these natural processes become escalated and difficult to navigate or manage. As John Paul Lederach, one of the foremost thinkers in the field of peacebuilding, states, "conflict is continuously present", but it must be managed to ensure that the worst outcomes are avoided. The same can be said for conflicts between groups at all levels of society.

Civil society actors like myself need to embrace dialogue as a tool to better understand ourselves, the people we aim to serve, and those that we are critical of. Moreover, we should recognise that its value is not only limited to conflict but should sink into the very core of our functions.

As we touched upon in the training, conflict is not inherently bad; however, if neglected, conflicts often become untenable, and the harmful aspects of conflict can begin to take root. Therefore, the need for understanding becomes imperative to mitigate conflict escalation.

That is where dialogue can be a tool for peace.

Digital dialog gir økt tilgjengelighet

I 2021 har Nansen Fredssenter gjennomført en rekke digitale kurs for deltakere vi ellers aldri ville nådd. Senterets medarbeidere har fasilitert mange digitale samtaler på tvers av kontinenter.

Under pandemien har det vært vanskelig med internasjonal deltakelse på fysiske kurs. Derimot har digitale kurs og møteplasser bidratt til dialog mellom deltakere som ellers ikke ville hatt mulighet til å treffes. Så lenge man har tilgang til noenlunde stabilt internett og vi finner tidspunkt som fungerer over flere tidssoner, er det mulig å skape gode digitale arenaer for læring.

Gjennom vårt digitale kurstilbud har Nansen Fredssenter utvidet sitt internasjonale nettverk og fått innblikk i freds- og dialogarbeid fra mange verdenshjørner. De digitale kursene åpner opp for utstrakt læring på tvers av landegrenser. Tilbakemeldingene fra deltakerne viser også at kursene har

vært en viktig motivasjonsfaktor for de som er del av pågående og komplekse konflikter.

Læring som forutsetter trygghet og tillit er naturligvis krevende via Zoom, og det er ikke alle øvelser som egner seg digitalt. Selv om det aldri blir det samme som et fysisk møte, har vi de siste årene erfart at mye er mulig ved hjelp av det digitale.

Fasilitering av digitale dialoger forutsetter stram regi og erfarne kursledere med evne til å skape en inkluderende og trygg atmosfære. Kurs som vi har tilbudt digitalt i 2021 er grunnkurset Dialogue in Conflict og Facilitation of Digital Dialogues. Vi har også laget skreddersydde digitale kurs for samarbeidspartnere etter deres behov.

NETTVERKSBYGGING

I 2021 har vi bevisst gått inn for å styrke våre samarbeidsrelasjoner til nye og eksisterende aktører, både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Samarbeid på tvers av virksomheter og enkeltindivider er viktig på mange plan. Ved å jobbe sammen skaper vi synergier og får til enda mer. Et godt nettverk er også essensielt for å formidle kunnskap om og videreutvikle vår erfaringsbaserte tilnærming til dialog.

Dialoguke på Nansens skolen: Pockets of Peace 2021

Unge i sentrum av ærlige generasjonsmøter

I juni inviterte Nansen Fredssenter unge voksne til en dialoguke med kursing og samtaler dedikert til generasjonstematikk. I løpet av uken fikk de også stifte nærmere bekjentskap med fredsarbeidere i Afghanistan og Chile.

«Det blir aldri fred uten dialog mellom generasjonene», uttrykte en ung afghansk deltaker på sommerskolen «Afghanistan – håp om en framtid» for snart tjue år siden.

Dette var utgangspunktet for Pockets of Peace 2021. Tjue unge voksne i alderen 18–30 var invitert til en uke med dialogiske øvelser og samtaler på Nansens skolen i Lillehammer. I sentrum for disse samtalene stod den økende avstanden mellom generasjonene – en av vår tids store utfordringer.

Møter med chilenske og afghanske fredsarbeidere

I løpet av uka fikk deltakerne erfare hvordan dialog kan skape forståelse og forebygge konflikt både lokalt og internasjonalt.

For første gang i senterets historie ble det også gjennomført hybride dialoger med fredsarbeidere i Afghanistan og Chile, som deltok digitalt.

Mange tok til orde for at stadig flere unge våger å ta plass og heve stemmen. Samtidig illustrerte flere av historiene fra afghanerne og chilenerne at unge er utsatt for sterke

kontrollmekanismer på bakgrunn av kjønn, kultur, religion, og forventninger fra familie og samfunnet.

Ærlige generasjoner – hva forstår vi av hverandre?

Dialoguka ble rundet av med en folkedialog med tittelen: «Ærlige generasjonsmøter – hvordan forstår vi hverandre?». Til dialogen ble det invitert representanter fra eldre generasjoner.

Møteplassen ble en personlig

og utilsørt samtale med mange ulike berøringspunkter som ansvarlighet og miljøspørsmål, gjensidig respekt, samt hvordan teknologi påvirker relasjonen mellom unge og eldre.

«Pockets of Peace 2021» var et kick-off-arrangement til vårt alumninettverk med samme navn. Nettverket ble lansert høsten 2021. Dialoguka mottok økonomisk støtte fra Den norske UNESCO-kommisjonen.

«LOMMER AV FRED»: Et knippe spørsmål og tematikker som ble berørt under en digital workshop i regi av Nansen Fredssenter.

NETTVERKSBYGGING

Pockets of Peace Alumni Network

I 2021 lanserte Nansen Fredssenter den digitale nettverksplattformen Pockets of Peace. Plattformen samler alle interesserte som opp gjennom årene har deltatt på kurs, konferanser, seminarer og undervisning – og så langt har interessen vært stor.

Etter mange år med satsing på kurs og opplæring i dialog og fredelig konfliktløsning, var det tydelig at det var et behov for en møteplass for deltakere som føler tilknytning til Nansen Fredssenter. En større grad av tilhørighet og videreformidling av metoder, prinsipper og erfaringer var noe av det deltakerne ønsket seg.

Dette resulterte i en egen digital plattform, Pockets of Peace. Alumni-nettverket ble lansert 21. september, på FNs internasjonale fredsdag.

Et møtepunkt for samtale, refleksjon og inspirasjon
Målet for plattformen er å tilby et møtested der dialogentusiaster og fredsarbeidere kan dele

erfaringer, dilemmaer, refleksjoner og inspirere hverandre. Vi ønsker at dette skal være et deltakerstyrt forum som medlemmene føler eierskap til.

Jevnlig vil senteret legge til rette for webinarer og andre faglige arrangementer. Så langt har vi gjennomført en digital workshop om utfordringer i fredsarbeid samt et webinar om fasilitatorrollen og mulige fallgruver knyttet til den. Deltakelsen er god, og vi har fått mange gode tilbakemeldinger på tilbudet.

Vi håper at nettverket kan fungere som en «lomme av fred» og gi en opplevelse av fellesskap og solidaritet for engasjerte dialogutøvere som står i utfordrende, ensomme eller krevende situasjoner.

Nytt kommunikasjonsnettverk skal styrke samarbeidet mellom freds- og menneskerettighetssentrene

I 2021 gikk kommunikasjonsmedarbeiderne ved MR-sentrene i Norge sammen om å etablere et eget nettverk. Målet er å skape et forum for erfaringsdeling og nye samarbeidsmuligheter på tvers av sentrene.

Nansen Fredssenter er blant syv freds- og menneskerettighetssentre i Norge som mottar grunnfinansiering fra Kunnskapsdepartementet. De øvrige er: Raftostiftelsen, Narviksenteret, Arkivet, Falstadsenteret, HL-senteret og Det Europeiske Wergelandsenteret (EWC).

Dette er uavhengige stiftelser som på hver sin måte bidrar til å fremme demokratiske verdier og holdninger, særlig rettet mot barn og unge. Et nytt initiativ skal nå se på nye muligheter for å fronte sentrenes arbeid og verdier i fellesskap.

– Selv om vi allerede har et tett og godt samarbeid tror vi at det er mye uutnyttet på kommunikasjonsfronten. Hvert senter har masse verdifull kompetanse, og ved å samle den kommunikasjonsfaglige ekspertisen kan vi få til enda mer, forteller Henrik Jarholm, kommunikasjonsrådgiver ved Nansen Fredssenter.

Fra før har MR-sentrene blant annet et utstrakt samarbeid gjennom Dembra-programmet, et etablert nettverk for formidlere og jobber jevnlig sammen om ulike arrangementer.

Et utvidet kollegafellesskap

Nettverket er fremdeles i støpeskjeen og fram til nå har man gjennomført tre digitale samlinger. Fokuset så langt har vært å se på mulighetsrommet og forventninger til dette nye samarbeidet.

– For oss som jobber med kommunikasjon er dette også et utvidet kollegafellesskap hvor man kan sparre ideer og dele faglige utfordringer. Vi ser for oss å gjennomføre jevnlig møter, både fysisk og digitalt. En av våre viktigste satsinger fremover er Arendalsuka. Med gode faglige grep skal vi utvikle en felles promotering som både er relevant og interessant, forklarer Jarholm.

ARBEID INTERNASJONALT

Internasjonalt arbeider Nansen Fredssenter med partnere engasjert i lokale, regionale og nasjonale freds- og demokrati-prosesser. Felles for våre internasjonale aktiviteter er at samarbeidspartnerne ønsker å bruke vår etterspurte kompetanse for å begynne eller videreutvikle pågående prosesser i landet, eller fordi de ønsker å implementere dialogmetodikken i sitt arbeid.

Gjennom senterets historie har vi hatt satsinger i flere land som Chile, Afghanistan, Irak, Tyskland, Polen og på Vest-Balkan.

ARBEID INTERNASJONALT | AFGHANISTAN

Fellesskap, dialog og te

Det er mye mer som forener oss enn det som skiller oss. Det kom tydelig fram da senteret, i samarbeid med Afghanistankomiteén, inviterte til samtale for å støtte hverandre og dele tanker i en vanskelig tid.

Den dramatiske maktovertakelsen i Afghanistan 15. august 2021, da Taliban inntok Kabul etter at vestlige styrker trakk seg ut etter tjue år, skapte rystelser langt utover landets grenser. I Norge bor mer enn 20 000 afghanere som fulgte dramatikken fra utsiden, og som samtidig hadde tett kontakt med slekt og venner i sitt opprinnelige hjemland. Det ble holdt demonstrasjoner mot Taliban i Oslo og rundt om i landet. Men det var også behov for å møtes, snakke om det som skjedde og hva det gjorde med oss.

Uken etter at Taliban inntok presidentpalasset i Kabul, inviterte Afghanistankomiteén og Nansen Fredssenter til «Fellesskap, dialog og te» i Oslo. Dette ble et sterkt møte. Mange hadde ikke sett hverandre på lenge på grunn av pandemien og det ankom stadig flere nye ansikter til Afghanistans lokaler på Tøyen.

Ulike følelser og opplevelser

Med 800 ansatte i Afghanistan, i ulike provinser og fra alle etniske grupper, var Afghanistankomiteén selv i sjokk, og jobbet på spreng for å sikre ansatte samt holde livsviktige aktiviteter i gang. «Det er ikke aktuelt å forlate landet», var del klokkeklare budskapet fra komiteén.

De som møtte fram denne kvelden var sterkt preget av situasjonen og delte villig sin bekymring, irritasjon, sinne og maktesløshet. «Alt vi har bygget opp de siste tjue årene er ødelagt på kort tid», var det en som uttrykte. «Jeg føler meg hjemløs», sa en annen, etterfulgt av den neste i sirkelen som mente at det som skjer i dag, gir gjenklang til fortiden og alt man har opplevd tidligere.

Hvordan snakke med barn om det som skjer?

Opplevelsen av at Afghanistan har blitt sviktet ble formidlet av flere, som også la vekt på at Norge og andre land har en moralsk forpliktelse. Frustrasjonen var stor over at militært personell ble hentet ut av landet, mens aktivister og feminister måtte være igjen. Det var også reaksjoner på at statsministeren glemte afghanere i Norge da hun snakket om dem som var evakuert: «Erna smilte og sa at vi henter «våre», men mine er der fortsatt», var det en som delte.

Flere var opptatt av hvordan vi snakker med barna: «Nå er det et spørsmål om hvordan voksne snakker med sine barn om det som skjer. Vi kan ikke la vår skuffelse gå ut over dem. Når man snakker negativt om Norge og USA, så hører barna det. De føler seg norske, men tar med seg foreldrenes fordommer».

Lysglimt av håp

Mot slutten av møtet kom rollen som afghanere i Norge opp. Særlig var det splittelsen mellom grupper i det afghanske miljøet som opptok forsamlingen: «Afghanere er sin verste fiende», var det en som sa. «Vi har vokst opp i krig. Vi trenger å lære å snakke med hverandre og bli kjent med hverandre. Det er viktig at vi jobber sammen på tross av etnisk bakgrunn».

Selv om alle er i sjokk, er det også håp. Små frø har blitt sådd de siste tjue årene og vi ser framgang på mange områder. Det er store forskjeller, men også store likheter. Nå er det opp til oss. Vi må lære å akseptere hverandre, leve sammen selv om vi er uenige, ikke krangle, men heller ha dialog.

En måned etter denne dialogen inviterte vi til ny samling med tema solidaritet.

ARBEID INTERNASJONALT | AFGHANISTAN

Afghanistan under Taliban

Etter Talibans maktovertakelse var det stor bekymring og uro for hvordan samfunnet ville bli. Hva med kvinnene som er i arbeid og jentene som går på skole, får de fortsette med det? Hvordan kan det jobbes videre med å styrke samhold i lokalsamfunn for å løse felles utfordringer?

Siden 2015 har Nansen Fredssenter samarbeidet med Afghanistankomiteén om kapasitetsbygging i dialog og fredelig konfliktløsning for lokalt ansatte. Disse har igjen trent opp brobyggere, såkalte connectors, i lokalsamfunn. På denne måten har dialog og konfliktforståelse blitt integrert inn i arbeidet for helse, utdanning og landbruk på den afghanske landsbygda.

Kan arbeidet fortsette under Taliban?

Etter maktovertakelsen høsten 2021 stod landet overfor en politisk, økonomisk og humanitær krise. Første prioritet var selvfølgelig mat og helse. Overraskelsen var stor da vi fikk meldinger og bilder fra

dialogopplæringer i noen av Afghanistans mest utilgjengelige provinser allerede i november.

På samme tid som det ble diskutert i mediene hvorvidt det var riktig å ha dialog med Taliban, var lokale organisasjoner allerede i gang med dialogen. Vanlige afghanere måtte forholde seg til de nye makthaverne og finne åpninger for å fortsette arbeidet.

Historiene som ikke når mediene

Fra Faryab-provinsen fikk vi denne meldingen: «Vi måtte trå varsomt da vi da vi skulle lansere dette programmet, særlig om fred og konflikt, og spesielt for kvinner. Derfor måtte vi lage separa-

te programmer for kvinner og menn, inkludere islamske tema og unngå å snakke om kvinners rettigheter. Kvinnelige kursledere holdt opplæring for kvinner, og mannlige for menn. Siden vi hadde jobbet lenge i lokalsamfunnet kom programmet godt med. Konfliktnivået var høyt og med betydelig innslag av vold i nære relasjoner. Vi jobbet med lokale konflikter og fikk god hjelp av religiøse ledere som hjalp oss med å gjennomføre opplæringen».

I Yawan-distriktet, som ligger langt nord og utenfor allfarvei, kom det også uventede meldinger:

«Denne opplæringen er veldig nyttig for å dempe konflikter både i lokalsamfunnet og i hjemmet. Folk er veldig interessert i å få mer av dette. Kursene har god deltagelse og aktivitetsnivået er høyt. Våre brobyggere er å flinke og aktive, og de har lært seg øvelsene vi bruker godt. Dette året hadde jeg særlige utfordringer med hvordan jeg skulle komme i gang med programmet under Taliban. Da jeg kom til de lokale myndighetene i distriktet, ble jeg først avvist av distriktsguvernøren som ikke tillot dette programmet. Etter en lang samtale klarte jeg å overbevise han og vi kunne sette i gang».

Dette er historier og bilder vi aldri får se i media, men det pågår et møysommelig og tappert arbeid for å styrke relasjoner og motarbeide vold i hjemmene og i lokalsamfunn.

Dialogtreninger i Faryab-provinsen og Yawan-distriktet.

Kvinnekamp, konflikt og dialog i Kurdistan

Kurdiske kvinner kjemper en daglig kamp for å ta mer plass i et mannsdominert samfunn. Organisasjonen PDO satser på flere kvinner i lederroller – med god drahjelp fra fredssenterets dialogmetode.

Konferanserommet på hotellet er enormt og i typisk kurdisk stil med gardinene trukket for, slik at sollyset ikke trenger inn. Airconditionen varmer opp rommet, selv om det er rundt 12 plussgrader ute. Men i Irak, hvor temperaturene kan nå opp mot 45 grader om sommeren, oppleves dette som kjølig. Slik er det også i dialogen – situasjoner, begreper og erfaringer oppleves forskjellig ut fra hvem vi er og våre omgivelser.

Jeg befinner meg i den nordlige delen av Irak, også kjent som Kurdistan. I over ti år har Nansen Fredssenter gjennomført dialogaktiviteter her i regionen. Når Salam Omar, oversetter, journalist og fritenker dukker opp, er det et gledelig gjensyn med en god venn.

Vi er på plass i Irak for å holde kurs i dialog og transformering av konflikt for en gruppe kvinner som deltar i et opplæringsprogram for ledere i regi av organisasjonen Peoples Development Organization (PDO).

Bahar Munzir er direktør og aktivist, en dyktig og uredde leder for rundt 100 ansatte som daglig kjemper for kvinners rettigheter i et land hvor disse er under sterkt press.

Flere kvinner i lederroller

Bahar har selv bodd over 16 år i Norge. Jeg spurte henne om hvorfor hun valgte å forlate Norge og dra tilbake til Kurdistan, hvor hun kjemper mot arrogante religiøse ledere og et undertrykkende system som gjør det vanskelig for både kvinner og menn å leve fritt sammen.

Bahar kjempet også for kvinners rettigheter i Norge, men så et større behov for hennes kompetanse i Kurdistan. Båndene til Norge er fortsatt

sterke, men hun er glad for å leve her hvor hun opplever at det hun gjør skaper bevegelser i samfunnet.

Manøvrer seg i et landskap av konflikter

Kvinnene som ankommer konferanserommet har varierte bakgrunner, alder og roller i samfunnet. Blant disse er politikere, lærere, akademikere, journalister og aktivister. Det oppstår tidlig en inkluderende og god stemning i lokalet, og det er tydelig at de både har glede av hverandre og kurset.

Som alltid når vi holder kurs, innleder vi med konseptet dialog og hvordan det skiller seg fra andre samtaleformer. Dette skapte en del forvirring for denne gruppen. I Irak sidestilles ofte dialog med megling eller diskusjon og debatt. Dette er heller ikke en ukjent problemstilling i Norge, men hos denne gruppen viste det seg å være nokså sterke oppfatninger om hva dialog er, samt at vår tilnærming virket uvant og uforståelig.

Nansen Fredssenters tilnærming handler om å oppnå dypere forståelse av hverandre. Dette er en tidkrevende prosess som virket fremmed på de kurdiske kvinnene som daglig konfronteres med konflikter de raskt må finne løsninger på.

Å trenge gjennom glasstaket

En av deltakerne presenterte en selvopplevd konflikt: Kvinnen som er politiker i parlamentet, opplevde å bli motarbeidet i en forfremmelsessak til en høyere politisk posisjon. Konfliktanalysen avdekket at deltagerne hadde ulike oppfatninger om årsaks-sammenhengen, mens jeg med mine europeiske øyne oppfattet dette som en diskriminerende handling.

Det som slår meg var at flere av konfliktene som

” Nansen Fredssenters tilnærming handler om å oppnå dypere forståelse av hverandre. Dette er en tidkrevende prosess som virket fremmed på de kurdiske kvinnene som daglig konfronteres med konflikter de raskt må finne løsninger på.

kvinnene presenterte, også kunne foregått i en norsk kontekst. Vi trenger ikke å gå langt for å finne eksempler hvor kvinner i politikken motarbeides aktivt på bakgrunn av kjønn.

Mannsdominerte sfærer

Selv om irakiske kvinner har kjempet til seg mange friheter, er det offentlige rommet fortsatt svært mannsdominert. I løpet av oppholdet ble jeg invitert ut på en italiensk restaurant – et lyst og moderne spisested som kunne vært hvor som helst i Europa. Forskjellen var at det nesten bare var mannlige gjester i lokalet.

Over en god kopp kaffe fortalte mange av de unge kursdeltakerne, som stort sett levde alene eller med sine foreldre, hvor vanskelig det var å finne en partner som aksepterte en selvstendig kvinne. De ønsket å leve i et parforhold og samtidig ha rom for å

leve sitt eget liv. Men religiøse tradisjoner og normer gjør det vanskelig å prøve ut et samliv før ekteskapet.

Dialog er en «muskel» som kan trenes

Siste kursdagen var det rollespill på programmet, hvor både lytting og det å stille gode spørsmål var i fokus. For Salam ble det en krevende øvelse å oversette den konstante ordstrømmen under rollespillene. I gruppen var det bred enighet om at lytting er en vanskelig øvelse i et samfunn hvor avbrytelser er en vanlig del av kommunikasjonen. Jeg beroliget med at dette er noe de fleste mennesker sliter med, men at gode lytteegenskaper kan trenes opp.

For meg blir det spennende å se hvordan kvinnene vil bruke kunnskapen fra kurset. Jeg heier uansett på dem og alt det gode arbeidet de gjør for å skape et bedre samfunn – som er godt å leve i for både kvinner og menn.

Der ulike sannheter møtes

– om arbeidet for dialog i Chile

Hvordan får man til dialog når den andre ikke vil?

– Det er et spørsmål Nansen Fredssenter ofte får om sitt arbeid i Chile.

Etter opptøyene i oktober 2019 ble Nansen Fredssenter forespurt fra sivilsamfunn og myndigheter i Chile, om å ledsage prosessen fram mot en ny grunnlov. Gjennom to år har et dedikert team, med økonomisk støtte fra Utenriksdepartementet og den norske ambassaden i Santiago, tilrettelagt møteplasser for dialog og kapasitetsbygging.

Alfredo Zamudio, som selv er chilener og bosatt i Norge siden 1975, tok pause i rollen som direktør på senteret for å lede senterets satsning i Chile.

– Vi kan ikke gi diagnoser for hva som skjedde eller hva som må gjøres, men vi kan bidra til at folk snakker sammen og finner ut av ting, har Alfredo uttalt til chilenske medier.

Å lytte til hverandres sannheter

En upartisk holdning er et sentralt prinsipp i Chile-teamets arbeid. Dette fordi man jobber for at mennesker på tvers av skillelinjer kan møtes og fortelle hverandre sine sannheter. Men det er ingen enkel tilnærming, og for den enkelte kan det være en utfordrende øvelse.

Kort forklart eksisterer det en dyp mistillit mellom ulike deler av befolkningen, mye som følge av menneskerettighetsbrudd begått under det brutale militærdiktaturet til general Pinochet. Mange av samtaler handler også om den skjeve økonomiske fordelingen etter demokratiseringen i 1990 samt urbefolkningens krav til innflytelse og selvbestemmelse.

Møteplasser og kapasitetsbygging

I samarbeid med brede lag av sivilt samfunn og universiteter, har teamet tilrettelagt for *Encuentros Nansen*, et møtested for dialog om aktuelle tema som opptar befolkningen. I kjølvannet av dette har det også blitt gjennomført en rekke workshops og seminarer.

Men i lokale kontekster der samtaleklimaet oppleves svært polarisert, kan det være vanskelig å samle ulike stemmer til dialog. Derimot har det vært mulig å skape møteplasser for kapasitetsbygging. Det vil si å bygge kraft og motivasjon for etter hvert å ta del i samtaler som går i dybden på betente konflikter.

For å skape god forankring på grasrotnivå, samarbeider senteret også tett med mange lokale aktører. Dette inkluderer organisasjoner og nettverk, 10 universiteter, kommuner, myndigheter og trossamfunn. I 2021 organiserte teamet i Chile hele 23 tredagers dialogworkshops som samlet 424 deltakere totalt. I tillegg har man gjennomført 37 webinarer som til sammen har nådd ca. 25.000 mennesker. Av disse har 3 vært rettet mot Colombia i samarbeid med lokale partnere innen sivilt samfunn, privat sektor samt ordføreren i Cali.

For teamet i Chile har vært viktig å dokumentere prosessen underveis. Erfaringene fra Chile kan være av stor nytte for senterets videre arbeid med andre freds- og dialogprosesser.

Krevende politisk landskap

I juli 2021 fikk senteret en henvendelse fra rektorer ved syv universiteter samt den katolske biskopen i regionen Araucanía, sør i Chile. I denne regionen stiller også urfolksgruppen Mapuche flere krav til myndighetene om jord og anerkjennelse. Denne henvendelsen vakte stor medieinteresse både nasjonalt og internasjonalt, med over 180 presseomtaler om senterets arbeid.

– Diskresjon og forsiktighet er nødvendig for ethvert dialogarbeid. Siden de nødvendige betingelsene for å fasilitere en politisk dialogprosess ikke var til stede, valgte vi kun å tilby kapasitetsbygging her, forklarer Alfredo.

Samtidig er det verdt å merke seg at disse

workshopene også er utformet slik at menneskemøtene, på tvers av bakgrunner og meninger, også gir rom for læring og nye perspektiver. Blant de som deltok i disse samtalen finner vi skogeiere, storbønder, mapuchefolk, studenter og mange som har kjent på opprivende konflikter.

Samtalene i Araucanía fortsetter ut 2022. Som et konkret resultat av dette arbeidet skal senterets dialoghåndbok også publiseres på mapudungun, mapuchefolkets språk.

«**Dialog er for de modige**» er noe man stadig hører flere chilenerne si. Sitatet kan spores tilbake til Nansen Fredssenter som bruker det for å illustrere hvor viktig det er å stå i vanskelige samtaler og ikke gå sin vei. – Dialog er for de modige, fordi man må våge å høre at andre kan ha en annen versjon enn en selv, utdyper Alfredo.

Mot utgangen av 2021 ble Alfredo invitert til grunnlovsforsamlingen for å tale til de folkevalgte som nå skriver landets nye grunnlov. Disse menneskene representerer mangfoldet av ulike versjoner om fortid og nåtid i Chile.

– Vi har ulike forståelser av det som har vært, men vi kan bli enige om veien vi ønsker å gå, sa Alfredo fra podiet.

Nansen Fredssenter fortsetter arbeidet i Chile fram til desember 2022, når Chile har fått en ny grunnlov. Da har senteret ledsaget landet i tre år.

↑↑ Alfredo Zamudio fra Nansen Fredssenter taler til plenum i Grunnlovsforsamlingen, 10. november 2021.

↑ Illustrasjon fra senterets arbeid i Chile: Dialog er en mulighet for at ulike sannheter kan møtes.

*HOS FREDSHUSET:
Seniorrådgiver Christiane
Seehausen (foran) sammen
med kursdeltagere i Polen.*

ARBEID INTERNASJONALT | POLEN

Dialog som vaksine mot polarisering

Nansen Fredssenter kurset ansatte og samarbeidspartnere tilknyttet den polske organisasjonen Dom Pokujo. Nå bruker de senterets dialogmetodikk for å motarbeide diskriminering og gruppefiendtlighet i det polske samfunnet.

Gjennom flere år har Nansen Fredssenter utviklet gode samarbeidsrelasjoner med partnerorganisasjoner i Polen. Etter opplæring av hundre sivile samfunnsaktører har arbeidet fortsatt, blant annet gjennom åpne folkedialoger og oppfølging av lokale organisasjoner.

Dom Pokujo (Fredshuset) er en organisasjon ledet av Maja Zabrokyrcza som tidligere har deltatt på flere dialogkurs hos Nansen Fredssenter. I midten av august var senteret invitert for å gjennomføre to kurs i dialogmetoden, med vekt på fasilitatorrollen. Christiane Seehausen, seniorrådgiver ved Nansen Fredssenter, ledet kursene.

– For meg som har jobbet med Polen over flere år, var det spennende å bli bedre kjent med kursdeltakerne. Jeg ble imponert over deres arbeid og fikk bedre innsyn i de daglige utfordringene de står overfor.

Et fredshus som bringer folk sammen

Dom Pokujo har en rekke satsinger og prosjekter. Blant disse kan nevnes en egen meglingstjeneste

for beboerne i byen Wroclaw, dialogprosjekter mellom ekstremistmiljøer samt et program for romabefolkningen i regionen. Organisasjonen jobber også med flere kulturprosjekter for lokalbefolkningen med mål om å motvirke polarisering.

En utfordrende multipartisk tilnærming

Kursdeltakerne lever og jobber i et polarisert samfunn. Flere arbeider med marginaliserte grupper i samfunnet, som fattige, seksuelle minoriteter og romabefolkningen.

– Dette er engasjerte folk som brenner for det de jobber med og de gruppene man jobber for. Et sterkt engasjement kan derimot stå i veien for en multipartisk tilnærming som er nødvendig i en dialogprosess. Dette fokuserte vi mye på under kurset, sier Seehausen og fortsetter:

– Å stille åpne spørsmål som ikke er ledende er utfordrende når man har sterke meninger om en sak eller et tema. Men det er helt essensielt for å skape tillitt til alle involverte.

Nansen Fredssenter i media

Omtale i aviser

Dagsavisen: Et nytt norsk engasjement for Latin-Amerika? (19.10.21)

GD: Afghanistan må ikke bli isolert dialog og diplomati er nødvendig (27.08.21)

Utrop: HINN med rasismeforskning – Vi trenger kunnskap (23.08.21)

VG: To år etter Bærums-terroren: – Vi må stå sammen om ekstremismen (11.08.21)

GD: Å «snuble» over syv jødiske skjebner (31.05.21)

GD: Marta ville ikke reise fra Lillehammer – døde på veg til Auschwitz (29.05.21)

Kom24: Henrik skal formidle budskap om fred ved Nansen Fredssenter (18.05.21)

VG: Rasisme i pandemien (18.05.21)

Bistandsaktuelt: Norge og Latin-Amerika: Vi seiler sammen, på en ny kurs (11.05.21)

NRK: Tar i bruk metoder fra krig i ulvedebatten (26.04.21)

GD: 20 år siden Benjamin ble drept – det angår oss alle (24.01.21)

TV og radio

Distriktsnyheter NRK Innlandet: Elevkonferansen «Like muligheter» (15.11.21)

P1 ettermiddag NRK Innlandet: Nansen Fredssenters folkedialogturné (19.10.21)

P1 ettermiddag NRK Innlandet: Råd fra krigssoner i ulvedebatt (26.04.21)

Omtale i bok

Frank Rossavik (2021) «Ulv? Ulv! En bok om rovdyr og mennesker i Norge» (kap. 10 s.122-133)

Teamet vårt i 2021

Norunn Grande
Daglig leder

Christiane Seehausen
Seniorrådgiver

Siri Syverud Thorsen
*Dialog- og administrasjons-
koordinator*

Henrik Jarholm
Kommunikasjonsrådgiver

Anita Rapp-Ødegaard
Dembra-koordinator

Hanna Bakland
Dialogrådgiver

Alfredo Zamudio
Prosjektleder Chile

Nytt styre og fagråd

I 2021 kom flere nye navn inn i styret og fagrådet til Nansen Fredssenter.

I styret sitter: **Øyvind Svendsen** (leder) seniorforsker ved Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI); **Stig Hoseth** (nestleder), avdelingsdirektør for Norsk Skogmuseum (Anno Museum); **Laila Bokhari**, forfatter og foredragsholder med bakgrunn som forsker, diplomat og politiker, **Hilde Ekeberg**, rådgiver ved Norsk håndverksinstitutt og politiker. Varaer i styret er: **Ingrid Bergemillom**, rådgiver i Ungt Entreprenørskap Innlandet; **Bjørn Tore Fremgården**, distriktssekretær i EI og IT Forbundet for Hedmark og Oppland.

I rådet sitter: **Mina Gerhardsen** (leder), generalsekretær i Nasjonalforeningen for folkehelsen; **Lene Espelund** (nestleder), rådgiver ved Innlandet politidistrikt; **Lavleen Kaur**, kunstnerisk leder for «Den mangfoldige scenen»; **Ibrahim Afridi**, daglig leder for «Together we build it-Norway»; **Benedicte Bull**, professor i statsvitenskap ved Senter for Utvikling og Miljø (SUM). Varaer i rådet er: **Arne Strand**, Forskningsdirektør Chr. Michelsens Institutt (CMI); **Birgit Engesæter Madslien**, pensjonert lærer ved Lillehammer vgs.

Ansvarlig for årsmeldingen: Henrik Jarholm, Norunn Grande og Siri Syverud Thorsen.

Teamet ved Nansen Fredssenter har bidratt med tekst. Siri Syverud Thorsen og Alfredo Zamudio har bidratt med tabeller og tall.

Tekst og deskarbeid: Henrik Jarholm

Layout og trykk: Dialecta

Foto: Henrik Jarholm (s. 7, 8, 13, 14, 18, 19, 21, 27, 29), Afghanistankomiteén (s. 31, 33) FANGBLIKK v./Thea Roverud Rusten (s. 1, 16), Kai Nygaard (s. 2, 25, 39), Norunn Grande (s. 32), Hanna Bakland (s. 9, 10), Ylva Ullahammer Bordsenius (s. 22), Kyle Naidu (s. 23, 24), Dom Pokujo (s. 38), PDO Irak (s. 35), Convención Constituyente (s. 37), Arkivet (nederst s. 19) og Rafael Edwards (illustrasjon s. 37).

© 2022 Nansen Fredssenter

Elever og lærere fra Åretta ungdomsskole deltar i undervisningsopplegg om snublesteiner, høsten 2021.

*Stedet der mennesker beveges,
broer bygges og dialog fremmes
i arbeidet for fred.*

NANSEN FREDSSENTER
Bjørnstjerne Bjørnsons gate 2
2609 Lillehammer

post@peace.no

[@nansenpeace](https://www.instagram.com/nansenpeace)

[@NansenFredssenter](https://www.facebook.com/NansenFredssenter)

www.peace.no